

Underlag för klubbaktiviteter: Textilanvändning och återvinning av textil i hushållet

Som konsument går det att göra skillnad. Val som leder till att varje textilvara används längre bidrar till förändring. Den mest hållbara textilen är den som vårdas rätt, lagas vid behov och används så mycket som möjligt.

Bakgrund

Kläder kräver stora mängder resurser att producera som inte syns i det färdiga plagget. Utöver själva råmaterialet så används också resurser i form av energi, kemikalier och vatten för att framställa fiber, material och produkt. Resursanvändningen har stor påverkan på miljö och klimat i produktionslandet såväl som globalt.

Hur plagget är producerat avgör påverkan på miljön mer än valet av material i sig. Det är större skillnad i klimatpåverkan mellan olika producenter av samma fibrer än mellan olika typer av fibrer.

Det finns inte ett bra val. Olika material och produkter lämpar sig för olika användningsområden. Fundera först på hur plagget ska användas och välj därefter ett material med passande egenskaper. En slitstark topp av exempelvis polyester som du använder i 20 år påverkar klimatet mindre under sin livscykel jämfört med en topp i bomull, som du använder ett fåtal gånger och kastar.

Medveten textilkonsumtion handlar om att tänka efter före och att påminna sig själv om vikten av en lång livslängd. Genom att fördubbla livslängden för ett plagg minskar du dess klimatpåverkan med ca 50 procent.

Fakta om textil och textilanvändning

Idag orsakar den svenska textilkonsumtionen utsläpp av växthusgaser på över fyra miljoner ton koldioxidekvivalenter, varje år. Det motsvarar utsläpp från 850 000 varv runt jorden med bil.

Den största klimatpåverkan från svensk klädkonsumtion, över 80 procent, sker i produktionsledet.

Sveriges textilkonsumtion har negativ påverkan på klimat och miljö både globalt och lokalt i produktionsländerna. Nettoinflödet av nyproducerade textilier per person till Sverige ökade med 40 procent mellan åren 2000 och 2023, från 10,7 kilo till 15,2 kilo per person. Nya data visar att textilkonsumtionen sjönk under 2023 till 11,4 kilo, vilket är en minskning med 3,8 kilo jämfört med 2022.

På vägen till din garderob orsakar dina kläder och skor utsläpp av både koldioxid och andra föroreningar. För att tillverka en t-shirt krävs det 2600 liter vatten och nästan 1 kg kemikalier. Hela produktionen av t-shirten orsakar koldioxidutsläpp motsvarande 23 kilometer med en personbil.

Modeindustrin bidrar till 10% av de globala koldioxidutsläppen årligen, mer än utsläppen från internationella flygningar och sjöfart tillsammans.

Ny lag om textilåtervinning

Från och med den 1 januari 2025 måste allt textilavfall, som kläder, lakan och mattor, sorteras ut och samlas in separat istället för att kastas i hushållssoporna. Lagen, som är en del av nya EU-regler, syftar till att minska klimat- och miljöbelastningen från textilindustrin och öka återanvändning och återvinning. Kommunerna ansvarar för insamlingen från hushåll och andra verksamheter med kommunalt avfall, medan företag själva ansvarar för sin textilhantering. Privatpersoner måste lämna sina textilier till kommunala samlingsplatser eller liknande system.

Den nya lagen kom att skapa stora problem för kommunerna och för ideella organisationer. Intentionerna med den nya lagen var goda, men orsakade också stora problem när trasiga och smutsiga kläder blandades med kläder som kan återvinnas eller återbrukas.

Detta ledde till den lagändring som innebär att du från 1 oktober 2025 får slänga oanvändbara, trasiga, fläckiga kläder i hushållsavfallet.

Vad räknas som textilavfall?

Textilavfall som ska samlas in, som består av väv, trikå och non-woven:

- Kläder av textil, både herr, dam, barn och unisex.
- Hemtextilier, som bords- och sänglinne, köks- och toaletthanddukar, gardiner och draperier.
- Inredningstextilier, som sängöverkast, sängkläder och mattor.
- Väskor och accessoarer av textil, som handväskor, textilkassar, sminkväskor, fodral, plånböcker, kragar, slipsar, näsdukar, hattar.

Varför är detta viktigt?

Textiltillverkningen står för 80 % av en textilprodukts miljöpåverkan. Att återanvända och återvinna textil är därför avgörande för att minska klimatpåverkan och skapa en mer hållbar konsumtion.

Det här kan du göra som konsument

På Naturvårdsverkets hemsida hittar du bra information vad du kan tänka på under ovanstående rubriker:

- Förläng livslängden - vårda och använd det som redan finns
- Köpa mindre
- Använda kläder under lång tid
- Köp kvalitet
- Köpa miljömärkt eller second hand

Den enskilde konsumenten är inte den som kan eller ska lösa hela textilbranschens problem, men konsumenters agerande är en del av lösningen. Alla kan göra något och när många konsumenter gör mer hållbara val bidrar det till mer hållbara konsumtionsmönster. Det bästa sättet att minska både miljö- och klimatpåverkan från kläder och annan textil är att förlänga produktens livslängd.